

Ekumenizam i ekologija

ANTUN JAPUNDŽIĆ

U mnoštvu problema s kojima se susreće suvremeni čovjek nalazi se i problem vezan uz ekologiju i očuvanje ambijenta i okoliša u kojem čovjek živi. Činjenica da u suvremenim promišljanjima kršćanskih autora sve više pronalazimo teme koje povezuju teologiju i ekologiju te dovode u vezu ta dva područja ukazuje nam na važnost i sve veću aktualnost te teme. Iako se pojam ekologija pojavljuje još davne 1866. godine i prvi ga upotrebljava njemački prirodoslovac Ernst Haeckel i to u kontekstu promatranja odnosa živih bića i okoline, danas se o ekologiji govori s raznih gledišta i pod raznim vidovima kao što su na primjer sociološki, ekonomski, antropološki, religiozni i drugi. Bavljenoj tom temom na interdisciplinarnom području ukazuje na ozbiljnost problema s kojim se susreće suvremeni čovjek, kao i na moguće traženje rješenja u izlasku iz nastale situacije. Različita zagađivanja (tla, vode, zraka i sl.), nezakonito i prekomjerno uništavanje šuma, istrebljivanje biljnih i životinjskih vrsta i drugi slični problemi koji su prisutni u svakodnevnom životu suvremenoga čovjeka dovode suvremeno društvo do ekološke krize u kojoj se čovjek ne pokazuje uvijek kao onaj koji snosi odgovornost za nastalu situaciju i koji je svjestan te svoje odgovornosti.

Činjenica je da je ekološku krizu potrebno rješavati, a za rješavanje ekološke krize u svijetu ne snosi odgovornost jedan čovjek ili neki pojedinac ni neka manja skupina ljudi, nego svi ljudi bez iznimke. Toga su bili svjesni i kršćani koji su u sklopu Ekumenskoga vijeća Crkava, među ostalim, razmatrali određene ekološke teme i ono što u ekološkom smislu pogađa svijet. Tako je vidljivo na zasjedanjima Ekumenskoga vijeća Crkava koje je osnovano 1948. godine, a danas broji više od 340 članica različitih kršćanskih Crkava, da su se doticali i teme koja se tiče ekologije i očuvanja prirode te čovjekova odnosa i odgovornosti prema stvorenome.

Ekološko pitanje zaokuplja dakle interese svih kršćana koji su svoje zanimanje za ekologiju i ekološka pitanja pokazali i preko Ekumenskoga vijeća Crkava. Može se reći da je taj interes za tu temu počeo biti vidljiviji i prisutniji početkom sedamdesetih godina dvadesetoga stoljeća. Tako se na primjer generalna skupština Ekumenskoga vijeća Crkava u Nairobiju 1975. godine bavi, među ostalim, pitanjem pravednosti u društvu te izgradnjom pravednoga i održivoga društva, ali također dotiče i ograničenost prirodnih dobara. Na taj način može se ukazati i na činjenicu da je ekologija, kao i pitanja vezana uz ekologiju, povezana i uz pitanje pravednosti. Potrebno je ovdje napomenuti da se i generalna skupština Ekumenskoga vijeća

Crkava u Vancouveru 1983. godine bavila razmatranjem i odnosom pravde, mira i spasenja svijeta te održivošću stvorenoga i tako usmjerila kršćane na probleme koji zaokupljaju čovječanstvo.

U istome smjeru raspravljalo se kasnije i na europskim ekumenskim skupovima u Baselu (1989. godine) i Grazu (1997. godine) te je na tim skupovima govor o pravdi, miru i netaknutoj prirodi još više došao do izražaja. Može se reći da se na skupu u Baselu progovorilo o mnogostrukim problemima koji su međusobno povezani i isprepleteni, a koje bismo mogli sažeti i svesti na tri područja o kojima se raspravljalo i koja nas ovdje zanimaju: ugrožavanje prirode, ugrožavanje mira i ugrožavanje okoline.

Ne možemo zaobići i ne spomenuti dokument koji se na poseban način tiče nas koji smo na europskom tlu, a to je *Ekumenska povelja za rast suradnje među Crkvama u Europi (Charta oecumenica)* koja je nastala na preporuku Drugoga europskoga ekumenskoga skupa održanoga u Grazu 1997. godine. Za spomenuti skup, kao i za navedeni dokument, zaslužna su dva tijela koja su to organizirala, a to su *Konferencija europskih Crkava (KEK)* koju čini više od 120 kršćanskih Crkava i crkvenih zajednica u Europi (pravoslavne, reformirane, anglikanske i slobodne Crkve u Europi) i *Vijeće europskih biskupskih konferencija (CCEE)* koje čine 34 biskupske konferencije povezujući katolike iz europskih zemalja.

Navedeni dokument progovara, među ostalim, o ekološkom vidu i problemima s kojim se susrećemo u suvremenom svijetu kada je riječ o očuvanju stvorenja ističući: »spoznajemo sa zahvalnošću dar stvorenja, vrijednost i ljepotu prirode. No, sa strahom gledamo kako se dobra zemlje iskorištavaju, bez obzira na vrijednost koju imaju u sebi, ne vodeći računa o njihovoj iscrpljenosti i o dobru budućih naraštaja.« (*Charta oecumenica*, br. 9) Ovdje se razmatra i ekološka odgovornost te odnos čovjeka prema prirodi i briga za buduće generacije. U tom smislu i kršćani su pozvani brinuti se za zaštitu okoliša i očuvanje stvorenoga jer je upravo čovjek odgovoran za ambijent i okoliš u kojem se nalazi i u kojem živi. Stoga je potrebno da čovjek mijenja i svijest i svoj odnos prema stvorenome.

Iz do sada spomenutih nekoliko ekumenskih skupova i dokumenata možemo reći da svijest o ekološkim problemima ukazuje na činjenicu da se kršćanske Crkve u određenoj mjeri zajednički zauzimaju za ambijent u kojem čovjek živi. Upravo i preko zajedničkoga rješavanja te problematike kršćani se bolje upoznaju i zbližavaju. U tom kontekstu može se govoriti i o određenom obliku ekumenske suradnje kojom su pripadnici svih kršćanskih Crkava uvidjeli važnost i ozbiljnost ekološke krize i ekoloških problema te su se i po tom pitanju u određenoj mjeri zbližili imajući pred sobom problem koji dotiče sve i rješavajući zajednička pitanja. Dakako, važna je međusobna suradnja kako bi se došlo do rješenja problema koji je zahvatio

suvremenoga čovjeka ne samo u Europi nego i u svijetu, ne samo pojedinca nego sve ljude.

Iako se čini da je ekološka svijest i odgovornost kršćana u suvremenom svijetu porasla posljednjih godina, ipak, provođenje ekumenskih dokumenata koji progovaraju o očuvanju prirode i okoliša čini se da još nije zaživjelo na onoj razini na kojoj bi to trebalo biti. Hvalevrijedni su dokumenti, poticaji i svijest o odgovornosti, ali unatoč činjenici i svijesti da su svi odgovorni za ekološku krizu, važna je i neprestana zauzetost svih po tom pitanju bez izuzetaka.